

nr. 1-2 / 2016

TEATRUL

TEATRUL

201

Mircea MORARIU

Oare de ce nu e perfect?

O spun de la început. Fără doar și poate, *Ubuzdup*, spectacolul montat de Tompa Gábor la Teatrul Național din Cluj, văzut de mine nu „acasă”, adică la Cluj, cum se întâmplă de obicei, ci la București, este ceea ce se cheamă un spectacol bun. Dar nu unul din acea rarissimă categorie a montărilor de la care pleci fericit, încântat, fără să ai nimic de obiectat; și dacă nu de obiectat, măcar de întrebat. Și aceasta, fiindcă ai sentimentul, ai certitudinea că ai asistat la un eveniment.

Încerc, în rândurile care urmează, să explic și să-mi explic cauzele acestei ambiguități, a stării de îndoială cu care am părăsit Sala Teatrului „Odeon”, locul în care s-a desfășurat reprezentația.

Ubuzdup este un spectacol bun, fiindcă nu avea cum să fie altfel. În primul rând, pentru că se bazează pe textele unuia dintre cei mari autori de literatură dramatică ai lumii: Alfred Jarry. E drept, scenariul dramatic întocmit de Tompa Gábor e fundamentat îndeosebi pe *Ubu enchainé*, text montat pentru prima dată în 1899, nu de Lugné-Poe, ci de Sylvain Itkine, în decorurile lui Max Ernst. Scenariu completat cu fragmente cu *Ubu sur la butte*, text datând din 1901. Ambele partituri sunt bune, dar nici una, nici cealaltă nu are geniul lui *Ubu Roi*. Text primordial, text-capodoperă, din care Tompa Gábor păstrează totuși câteva, câteva explicații lămuritoare. Și acestea completate cu fragmente din scrieri, unele teoretice, altele cu caracter explicativ, publicate în *Caietele Colegiului de Pataphyzică*.

Scenariul de spectacol e construit pe schema clasică a călătoriei, adaptată necesităților montării. O montare care ne prezintă drumul lui Domn Ubu (cum magistral a numit personajul, în traducerea românească fără egal a lui Romulus Vulpescu – traducere folosită, de altfel, în spectacol) și a lui Madam(e) Ubu spre închisoare. Vedem carevasăzică un Ubu în drumul spre zdup. Iată de ce se cheamă spectacolul *Ubuzdup*. În conformitate cu invenția onomastică fără egal a dramaturgului, conservată ca atare de traducerea lui Romulus Vulpescu. În care găsim senzaționale echivalențe românești pentru numele unor personaje. Mă gândesc, de pildă, la Pișanțap, la Pișăblând, la Fratele Tiberiu.

Ubuzdup nu avea cum să nu fie un spectacol bun și pentru că îi are în distribuție pe doi mari actori. În primul rând, pe magistralul, pe coplesitorul Marian Râlea. Semnatarul unui portret cu totul original al personajului. Care apare și ghiduș, și pervers, și fals umil, și fals sclav, și fanfaron în același timp. Nu și grandilocvent, necitând nimic din felul în care a fost conceput personajul în urmă cu aproape 25 de ani, în greu de uitatul spectacol *Ubu Rex cu scene din Macbeth*, realizat de Silviu Purcărete la Teatrul Național din Craiova, cu Ilie Gheorghe. Cum nici Anca Hanu, interpreta lui *Madam Ubu*, situată mai aproape de ceea ce s-ar putea numi modelul stass al personajului, nu citează nimic din felul în care l-a conceput Valer Delliakiza în același spectacol de patrimoniu.

ramatice. Altfel spus, nic conflictul scenic ajele dau dovadă de ă faptic în niciun fel tice ale reprezentației

abilă, că nu-l mai inte- cu publicul”, care este rin apel la un arsenal ul clasic? Despre asta spectacolul craiovean) apel la o terminologie ovație, invenție, ambă- Nu pledăm, ferească e face un serviciu ideii clusiv, de astăzi.

este deloc o noutate. n remarcabil gânditor ce” în care personajele au fără a se întâlni, în , partiturile interpreților jinea poetică și pentru tematica teatrului scris teresează aici. Teatrul i Seneca. Dar și foarte atinului; în „teatrul cru- a nu poate fi ignorată. Să fie adevărat ce se ie că „lipsit de conflict tobi Pricop orientează nu neapărat să acțio- at că acțiunea, întâm- ce căuta în teatru? Nu umii”?

linamizeze, pe cât se rată) a monologurilor. lice cu scări care duc, e. Există și un ventila- os pe care, în anumite ilor. Ni s-a părut bine ensibil și integrat părți

celor patru interpreți cascada de monolo-

rev. Traducerea și adap- simona Negrilă. Muzica: tra), Romanța Ionescu mterei: 29 mai 2015.

Ubuzdup e un spectacol bun, fiindcă, alături de interpreții rolurilor titulare, îi reunește în distribuție pe aproape toți bunii și foarte bunii actori, în marea lor majoritate tineri și foarte tineri, cu care se poate mândri la ora actuală Teatrul Național din Cluj-Napoca. Mă gândesc la Dan Chiorean, la Silviu Iorga, la Alexandra Tarce, la Cătălin Herlo, la Radu Lărgeanu, la Miron Maxim, la Cristian Rigman, la Irina Wintze, la Elena Ivanca, la Angelica Nicoară, la Ionuț Caras, la Cornel Răileanu (savuros în rolul lordului *Byviolus*), la Cristian Grosu, la Dragoș Pop, la Adrian Cucu. Preponderent, absolvenți (unii dintre ei, azi, profesori) ai Facultății de Teatru și Televiziune din Cluj. Actorii, fără doar și poate talentați, care, sub directoratul atent al regizorului Mihai Anișoara, aproape că au adus ceea ce se cheamă atât de respingător „colectivul artistic al Teatrului Național din Cluj-Napoca” la condiția dorită și normală de trupă.

Ubuzdup e un spectacol bun și datorită faptului că beneficiază de muzica deosebit de bună compusă de Ada Milea. Muzică interpretată *live* și în cel mai teatral mod cu putință de orchestra alcătuită din Mihnea Blidariu, Zoltan Reman și Ioan Macavei. Muzică care o are ca solistă vocală, dar și ca instrumentistă plurivalentă și surprinzătoare, pe Sânziana Tarța. Unde mai pui foarte buna mișcare scenică imaginată de Vava Ștefănescu.

Același *Ubuzdup* e un spectacol bun grație excelentelor decoruri – ziduri, obiecte, desenate și inscripționate – și expresivelor, inventivelor costume create de Carmencita Brojboiu.

Tompa Gábor este regizorul ideal pentru un spectacol cu texte din Alfred Jarry. Critic suprarealist, de un suprarealism special, mare și de necontestat precursor al teatrului absurdului. Un gen, un fel de literatură dramatică și de spectacol în care Tompa Gábor este un expert aproape fără rival.

Și, cu toate acestea, în pofida tuturor acestor evidente și a acestor premise favorabile, ceva nu merge, ceva nu se leagă, ceva nu funcționează sau nu funcționează la turația dorită. Un fir de nisip s-a insinuat undeva și pune în dificultate motorul spectacolului. Care nu are coeficientul de comic dorit. Nu dispune de comicul, de umorul, de hohotul de râs exploziv așteptat.

În al doilea rând, *Ubuzdup* e marcat de un anumit fragmentarism, pe care sunt gata să pariez că Tompa Gábor l-a resimțit el însuși ca atare. Și pe care a încercat să îl compenseze prin inventarea și aducerea în scenă a personajului *Alfred Jarry*, interpretat de Cristian Grosu. Căruia i-a cerut să poarte cartoane ce marchează stadiile de parcurs ale drumului cuplului Ubu spre zdup.

În al treilea rând, montarea nu are nici finalul în forță, climaxul comic așteptat, cel care garantează aplauzele interminabile din final. De aici, repetarea pe aplauze a uneia dintre cele mai izbutite melodii a Adei Milea.

Teatrul Național „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca – *Ubuzdup*, adaptare de Tompa Gábor după piesa *Ubu înălțuit* și alte texte de Alfred Jarry. Traducerea: Romulus Vulpescu. Regia: Tompa Gábor. Scenografia: Carmencita Brojboiu. Coregrafia: Vava Ștefănescu. Muzica originală: Lőrincz Ilona. Light design: Jenel Moldovan. Cu: Marian Rălea, Anca Hanu, Dan Chiorean, Silviu Iorga, Alexandra Tarce, Cătălin Herlo, Radu Lărgeanu, Miron Maxim, Cristian Rigman, Irina Wintze, Elena Ivanca, Angelica Nicoară, Ionuț Caras, Cornel Răileanu, Cristian Grosu, Dragoș Pop, Adrian Cucu, Gigi Iordache, Sânziana Tarța. Orchestra: Mihnea Blidariu, Zoltan Reman, Ioan Macavei. Figurația: Gheorghe Felecan, Nicolae Ispas, Stelian Lupa, Giovanni Mateescu, Călin Mărginean, Ioan Negrea, Vlad Negrea, Andrei Mitran, Ion Oltean, Sorin Pocol, Cornel Vincze, Vasile Tuțu. Data reprezentației: 26 octombrie 2015.

